

KUR'AN-I KERİM'DEN ÖĞÜTLER

"HACCA GİDİP GELMEĞE MUKTEDİR OLANLARA, ALLAH İÇİN KABE'Yİ ZİYARET GEREKLİDİR (FARZDIR). BİR KİMSE KÜFREDE (HACCI İNKÂR VE TERKEDERSE), ŞÜPHE YOK KI ALLAHÜ TEÂLÂ ÂLEMLERDEN (HERŞEYDEN) MÜSTAĞNİDİR." (Ali İmran : 97)

HAC FARİZASI

Hasan ÇELİKKAYA

HACC, İslam'ın beş şartından biridir. Ke-lime olarak Hacc; çok mühim ve hürmete lâ-yık yerleri ziyareti kasdetmek, anlamına ge-lir. Din istilahında ise; Arafat'da muayyen vakitte (Kurban Bayramı arefesindeki gecede) bir miktar durmak ve sonra (Kabe-i Muazza-mayı usûlü dâiresinde (Dinin emrettiği şe-kilde) tavaf suretiyle ziyaret, demektir. İslam'a göre zengin sayılan ve Kâbe-i Muazzamaya gidip gelme imkânı bulabilen her müslüma-na, ömründe bir defa bu ziyareti yapması farzdır; yâni Allah'ın emridir. Kur'ân-ı Kerim-de şöyle buyrulur : "Hacca gidip gelmeğe muktedir olanlara, Allah için Kabe'yi ziyaret gereklidir (farzdır). Bir kimse küfreder (hacçı inkâr ve terkederse), şüphe yok ki Allahü Teâlâ âlemlerden (herşeyden) müstağnidir." (1) kimsenin haccına, ziyaretine vs. ihtiyacı yoktur. Bilakis insanlar toptan O'na muhtaç-tırlar O'nun için rızıkıyla yaşamaktadırlar.

HACC İÇİN ACELE ETMEK :

Hac için imkânı olan her müslüman, bu hususta çok aceleci olmalıdır. Zira Peygam-ber (S.A.V.) Efendimiz buyuruyorlar ki :

"Hac edecek kimse acele etmelidir." (2) Zira: "Allahü Teâlâ şöyle buyuruyor : Bir kuluma vücutça sıhhat, maişetçe de bolluk ihsan ettiğim (ve yol emniyeti bulunduğu) halde, aradan beş yıl geçer de Beni (Kabe-i Muazzama'yı) ziyaret etmezse kendine yazık etmiş olur." (3) "Bir kimse yiyecek, içecek ve binecek (yol) masraflarına mâlik olup. Kâbe'i muazzamaya (da) gidip gelmek müm-kün iken, hac etmezse, onun Yehûdi veya Hı-ristiyan olarak ölmesinde hiçbir mâni yoktur." (4)

Anlayan için ne ağır ifâdeler... Rabbimiz, bizleri bu hallere düşmekten muhafaza buyursun. (Amin).

Bir de : "Şimdi gencim, yaşlanınca gide-rim..." gibi söz ve hareketlerde bulunanlar, acaba bu hadis-i şerifler karşısında ne buyu-rurlar? Yoksa yaşlanacaklarına, yani istedik-leri kadar ömür süreceklerine; yol ve mâli imkânlarının dâim olacağına dâir ellerinde bir senet, bir garantileri mi var?. Evet, bütün mesele nefsi yenebilmektir; başka birşey değil.

Yalnız, haccın farz olabilmesi için, âyet-i kerime ve hâdis-i şeriflerden de anlaşılacağı üzere, bir kimsenin: müslüman, akıllı, bulûğa ermiş ve hür olması gerektiği gibi, yol emni-yetinin bulunması, zaruri ihtiyaçlarından ve bakmak zorunda olduğu kimselerin hacdan dönünceye kadarki (bir rivayete göre bir senelik) masraflarından fazla olarak, yol azı-ğına ve masraflarına mâlik olması şarttır. Yoksa haram para ile veya ailenin rızıkını üze-rine geçirerek, hacca gitmek asla doğru de-ğildir. Bundan şiddetle kaçınmak lâzımdır. Kı-sa mesafeler müstesna, eğer hacca giden kadın ise, yanında mahreminin Şer'an nikah-lanması câiz olmayan : babası, amcası, kar-deşi... gibi bir erkeğin) bulunması da, dinen zaruridir. (5) Halkımızın bir kısmında, maale-sef, bu hususa pek riâyet edilmediği göze çarpmaktadır. Bundan sakıyalım. Sevap işle-yelim derken, günah işlemeyelim. Binâena-leyh, kendimizi toplayalım: şuurlu ve bilgili olalım; sadece hüsnü niyetli olmak kâfi de-ğildir.

HACCIN FAZİLETİ

Ebû Hüreyre (Radiyalâhü Anh) den riva-yet olduğuna göre, Peygamberimiz (s.a.v.) Efendimize : "Hangi amel daha efdâldır?" di-ye sorulduğunda, "Allah ve Resulüne iman etmektir"; "Sonra hangisidir?" denildiğinde, "Allah yolunda cihaddır"; "Sonra hangisi-dir?" şeklinde sorulunca : "KUSURSUZ İFA EDİLEN HAC'dır" cevâbını vermişlerdir. (6)

"Bir kimse (helâl para ile ve riyasız ola-rak : sırf Allah rızası için) hac eder ve hacc esnasında fena lakırdı söylemez : büyük günahları işlemez, küçük günahlardan çekinirse (yâni haccın bütün âdabına ve şartlarına uyarak hac ederse); o kimse, günahlarından arı-narak annesinden doğduğu günkü gibi Hac-dan (tertemiz olarak) döner." (7)

Bu sebepten HACILAR MELEKLESMİŞ İNSANLAR demektirler ve olgunluğu, örnek insanlığı temsil ederler. Artık hacdan sonra kendilerini kirletmemeğe çalışmalıdır. Yoksa hacdan dönen kimse sâdece bir köşeye çeki-lip tesbih çeker demek değildir. Pekâlâ çalı-şabilir. Fakat her söz ve harekelinde hakkın ve adaletin en üstününü göstermeyi, bu hu-susta her günkünden daha fazla titiz olmayı kendisine birinci vazife sayar, yani gerçek Müslüman sayar, yani gerçek müslüman olma-lıdır, buna gayret etmelidirler.

Burada şu hususu hatırlatmak mecburi-yetindeyim : Maalesef, zamanımızdaki hacıla-rın çoğu hacdan döndüklerinde HACI değil, ACI lakabıyla karşılanmaktadır, ki aslında bir müslümanın böyle bir vafsa muhatap ol-ması ne kadar acıdır. Ve böylelerinin hâline bakan yine bir kısım câhil Müslümanlar da Böyle hacı olmaktansa, hiç olmam, diyerek hac farızasından geri kalmaktadırlar. Halbuki çok yanlış bir düşüncedir bu. namazdan ve hacdan değil, kötülüklerden vazgeçmesi lâ-zımdır. İlâhi emir böyledir. Normal akıl da bunu böyle emreder.

Hele bir de haccı, Araplara para yedir-mek şeklinde telâkki etmek, haccın farziyye-tini inkâr etmek olduğundan, insanı doğrudan doğruya küfre sokar. (Allah muhafaza buyur-sun). Cehaletimizin kurbânı olmayalım. Artık gaflete ve küfür oyunlarına âlet olmağa son vermeliyiz.

HACCIN HİKMETİ

Hac, Maşer gününün dünyadaki bir ör-neğidir. Hac esnasında, dünyanın dört bir bucağından gelen : renkleri, şekilleri, dille-ri, ırkları ve dünyevi rütbe farkları birbir-lerinden farklı bütün müminler, yani Mu-hammed (s.a.s.) ümmeti, her şeylerin-den sıyrılarak, yani dünyadan ayrıla-rak, iki peştamala (havluya) bürünüp; aynı kıyafet, aynı zikir, ve hareketlerde bulunarak; İslâmın TEVHİD inancını tasdik ediyor ve kendilerinin; Allah'ın birer âciz kulları, O'ndan gelip yine Ona döneceklerini Allah'ın uğrunda herşeylerini feda edeceklerini ve bu hususta asla tereddüt gösterme-yip nefislerine asla fırsat vermeyeceklerini, ve birbirlerinin kardeşi olduklarını ispat edi-yorlar. İşte bu hâl, onların nefis ve gururunu kırıp Allah'a kullukta yüksek derecelere na-il olmalarına vesile oluyor.

Ayrıca Hacc, dünya müminlerinin yıllık kongre ve toplantıları, tanışmaları demektir. Dünya müslümanları bu ziyaret esnasında ferdi veya mümessilleri vasıtasıyla birbirle-riyle tanışmalı, dertleşmeli. İslâmın ve müs-lümanların daima yükelebilmesi ve yayılabil-mesi için gereken tedbirleri düşünmeli ve al-malıdır. Son zamanlarda haccda en ihmâl edilen yön, bu mühim nokta olmuştur. Bunun çeşitli sebepleri olmakla beraber en başta geleni, cehalet ve tembelliktir. Cehalet ve tembelliği ortadan kaldırmakla, haccın bu hikmeti de gerçekleşecektir ve inşâallah, yavaş yavaş da gerçekleşmektedir.

HACCDA TİCARET

Diğer bir ihtilafı, daha doğrusu unutul-muş veya unutulmakta olan husus; hac mev-siminde, yâni hacca gidip gelirken veya ora-da (Mekke'de) bulunduğu esnada, Ticaretle meşgul olunup, olunmayacağı hususudur. Hal-buki âyeti kerime açıktır. Cenabı Hak (Azze ve Celle), buyuruyor ki : "(Ey müminler, hac mevsiminde ticâretle meşgul olmak suretiyle, Rabbinizden rızık istemenizde bir günah (beis) yoktur. (Yeter ki esas niyetiniz hacc olsun ve yapılan meşru ticaretiniz hacc ibâ-detinize mâni olmasın)." (8)

Demek ki hac ibâdetine engel olma-mak şartıyla, hac MEVSİMİNDE ticaretle meş-gûl olmakta bir beis yoktur. Nitekim Buhâri-nin, İbni Abbas (R.A.) dan rivayet ettiği ve Ri-yâzüssâlihîn cilt : 2, 1289 numarada kayıtlı Hâdis-i Şerif de bu hususu teyid eder. Mer-hum Elmalılı Hamdi Yazır ve Konyalı Mehmed Vehbi Efendiler de Tefsirlerinde aynı hükmü izhar (beyan) ederler. Fakat hatırlatalım ki, bu bir müsaadedir; yoksa emir değildir. Ar-zu eden, gönlünü tatmin için. hac sırasında hiç de ticaretle meşgul olamayabilir, ki bu da, TAKVA yolunun seçilmiş olması demek-tir.

(1) Ali İmran Süresi : 97

(2) Et-Tac, c. 2. Sh : 98

(3) İbni Hibban : Ebi Said (R.A.), Muhtar-ül Ehadisin Nebeviyye, Hadis No : 290

(4) Et-Tac, c. 2. Sh: 98 (Ebu Hüreyre R.A. den)

(5) Bu hüküm Hanefi mezhebine göredir.

(6) Buhari, Müslim Riyazüs salihin Terc. C. 2, ha-dis No : 1278

(7) Buhâri, Müslim, Riyazüs-sâlihîn Terc. C. 2, . hadis no : 1279

(8) El-Bakara : 193

HACC YOLUNDA

Arz ettik kabeyi çıktık siladan
Şükür gediyor yollarım yâre
Dilediğimiz budur gani mevladan
Arz edip gediyor yollarım yâre
Halepten çıkınca biz şama geldik
Eğlendik orada bir müttet kaldık
Cami ümmüyede çok namaz kıldık
Arz edip gidiyor yollarım yâre
Şamdan yolumuz döndü beyrut'a
Görmedik Mısır'ı kaldı geride
Hamdolsun mevlaya gördük Turu da
Arz edip gidiyor yollarım yâre
Hakkın emridir Beytullah'ın yapısı
Yüzsürer oraya kullarının hepisi
Bizim gireceğimiz kapu Selam kapusu
Kaldırıp ağladım ellerim yâre
Yüzler sürer Sana gedayi vezir
Her işe malumdur ol ulu nazır
Dört makamı mezhep orada hazır
Durmayıp ağlıyor gözlerim yâre
Zemzem dedikleri bir derin kuyu
Çekerler oradan içerler suyu
Yalvardım Yaradana elaman deyu
Kaldırıp ağladım ellerim yare
Zemzemi şerifle yudum yüzümü
Hacerül esvede diktim gözümü
Mevlam kabul eyle bu niyazımı
Kaldırıp ağladım ellerim yare
Sefa'ye Merve'ye hem gittim geldim
Halil İbrahim makamını orada gördüm
Hecerül Esvede yüzümü sürdüm

Durmayıp ağlıyor gözlerim yare
Halaka dedikleri orada kırlar namaz
Hacılar Hüdaya eyliyor niyaz
Giydikleri bütün kamilen beyaz
Durmayıp ağlıyor şallarım yâre
Ali ÇİFTÇİ